

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM



Implementace zásady „významně nepoškozovat“ životní prostředí (DNSH) a prověřování infrastruktury z hlediska klimatického dopadu v projektech IROP 2021-2027

Při realizaci projektů spolufinancovaných z fondů EU v letech 2021-2027 je potřeba respektovat požadavky vyplývající z tzv. zásady „významně nepoškozovat“ (životní prostředí) a prověřování podpořené infrastruktury s očekávanou životností alespoň 5 let z hlediska klimatického dopadu.

Zásada „významně nepoškozovat“ vyplývá z čl. 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 („nařízení o taxonomii“), který uvádí, že

„se při zohlednění životního cyklu výrobků a služeb poskytovaných v rámci hospodářské činnosti, včetně důkazů vyplývajících ze stávajících posouzení životního cyklu, hospodářská činnost považuje za činnost, která významně poškozuje:

- a) zmírňování změny klimatu, pokud tato činnost vede ke značným emisím skleníkových plynů;
- b) přizpůsobování se změně klimatu, pokud tato činnost vede k nárůstu nepříznivého dopadu stávajícího a očekávaného budoucího klimatu na tuto činnost samotnou nebo na osoby, přírodu nebo aktiva;
- c) udržitelné využívání a ochranu vodních a mořských zdrojů, pokud tato činnost poškozuje:
 - i) dobrý stav nebo dobrý ekologický potenciál vodních útvarů, včetně povrchových a podzemních vod, nebo
 - ii) dobrý stav prostředí mořských vod;
- d) oběhové hospodářství včetně předcházení vzniku odpadů a recyklace, pokud:
 - i) tato činnost vede k významné nevhodnosti v používání materiálů nebo v přímém nebo nepřímém využívání přírodních zdrojů, jako jsou neobnovitelné zdroje energie, suroviny, voda a krajina, v jedné nebo více fázích životního cyklu výrobků, mimo jiné i z hlediska trvanlivosti, opravitelnosti, modernizovatelnosti, opětovné použitelnosti či recyklovatelnosti výrobků;
 - ii) tato činnost vede k významnému zvýšení vzniku, spalování nebo odstraňování odpadu, s výjimkou spalování nerecyklovatelného nebezpečného odpadu, nebo
 - iii) může dlouhodobé odstraňování odpadu způsobit významné a dlouhodobé škody na životním prostředí;

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM



e) prevenci a omezování znečištění, pokud tato činnost vede k významnému zvýšení emisí znečišťujících látek do ovzduší, vody nebo krajiny ve srovnání se situací před zahájením této činnosti; nebo

f) ochranu a obnovu biologické rozmanitosti a ekosystémů, pokud tato činnost:
i) ve významné míře poškozuje dobrý stav a odolnost ekosystémů nebo
ii) pokud tato činnost poškozuje stav stanovišť a druhů, včetně stanovišť a druhů v zájmu Unie, z hlediska jejich ochrany.

Řídicí orgán IROP uvádí požadavky na dodržení zásady DNSH v projektech v dokumentaci výzev, konkrétně ve Specifických pravidlech pro žadatele a příjemce a Osnově studie proveditelnosti / podkladech pro hodnocení.

Žadatel o podporu popíše v příslušné kapitole Studie proveditelnosti / Podkladech pro hodnocení na základě osnovy uvedené v těchto dokumentech a podle charakteru projektu vliv projektu na klima (zmírňování změny klimatu, přizpůsobování se změně klimatu), udržitelné využívání a ochranu vodních zdrojů, opatření týkající se předcházení vzniku odpadů a recyklace, opatření týkající se prevence a omezování znečištění ovzduší, vody nebo krajiny, opatření na ochranu a obnovu biologické rozmanitosti a ekosystémů. V některých výzvách je požadováno zpracování samostatné Dokumentace k prověřování z hlediska klimatického dopadu; v těchto případech výzva obsahuje jako přílohu doplňující pokyny ke zpracování této dokumentace.

Řídicí orgán IROP bude průběžně zveřejňovat na stránce [Dokumenty k IROP 2021-2027](#) stanoviska k obdržným dotazům týkajícím se aplikace principu DNSH v projektech IROP a požadavkům na prověřování podpořené infrastruktury z hlediska klimatického dopadu.



Informace Řídicího orgánu IROP pro žadatele a příjemce ohledně požadavků kladených v projektu na připravenost k opětovnému použití, recyklaci nebo jiným druhům materiálového využití stavebního a demoličního odpadu

1. Úvod

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 ze dne 24. června 2021¹ stanovuje pro financování projektů z fondů EU podmínku respektovat požadavky na udržitelný rozvoj. Projekty musí být realizovány v souladu s cíli a zásadami udržitelného rozvoje a zásadou „významně nepoškozovat“ (DNSH) v oblasti životního prostředí².

Specifická pravidla pro žadatele a příjemce k výzvám IROP určují, aby žadatel o podporu popsal podle charakteru projektu ve své žádosti vliv projektu na životní prostředí. Jedním z témat, které musí žadatel při přípravě a realizaci projektu respektovat a následně poskytovateli podpory ve zprávě o realizaci projektu vykázat, je **předcházení vzniku odpadů, resp. připravenost ke znovuvyužití nebo recyklaci odpadů**.

Se stavebním a demoličním odpadem, včetně použitých obalů, je nutné nakládat podle hierarchie odpadového hospodářství, zejména ve smyslu zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění, a přílohy č. 24 k vyhlášce č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění. Prioritou je předcházení vzniku odpadu. Jestliže nelze vzniku odpadu předejít, pak musí dojít k jeho přípravě k opětovnému použití, recyklaci nebo jiným druhům materiálového využití, a to nejméně 70 % (hmotnostních) stavebního a demoličního odpadu neklasifikovaného jako nebezpečný (viz dále).

Podle zásad DNSH je poskytovatel podpory z fondů EU povinen, v případě realizace jakékoliv části projektu obsahující stavební činnost, vyžadovat, aby stavební (a demoliční) odpad byl připraven k opětovnému použití, recyklaci nebo jiným druhům materiálového využití, případně zlikvidován v souladu s hierarchií nakládání s odpady a Protokolem EU o nakládání se stavebními a demoličními odpady. Provozovatelé by měli omezit vznik odpadu během výstavby v souladu s Protokolem EU o nakládání se stavebními a demoličními odpady, zohlednit nejlepší dostupné techniky a usnadnit opětovné použití a vysoce kvalitní recyklaci selektivním odstraňováním materiálů s využitím dostupných systémů třídění stavebního odpadu.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (tzv. „obecné nařízení“)

² Realizací projektů by nemělo vést k významnému poškozování environmentálních cílů definovaných čl. 17 odst. 2 Nařízení (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně Nařízení (EU) 2019/2088 (tzv. „nařízení o taxonomii“)



Podmínka DNSH jdoucí nad rámec legislativy a týkající se všech stavebních prací na úrovni projektu vyžaduje, aby žadatelé o podporu při realizaci projektu zajistili, aby *nejméně 70 % (hmotnostních) stavebních a demoličních materiálů či odpadů neklasifikovaných jako nebezpečné³ vzniklých na staveništi bylo připraveno k opětovnému použití, recyklaci a k jiným druhům materiálového využití, včetně zásypů, při nichž jsou jiné materiály nahrazeny odpadem, v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady a protokolem EU pro nakládání se stavebním a demoličním odpadem.*

- Podmínka platí pro všechny stavební práce – nové budovy i renovace, jiné stavební práce.
- Podmínku je nutné plnit u každého projektu. Pokud dojde k odchylkám oproti plánu přípravy (viz dále bod 2.1) pro opětovné využití stavebního a demoličního odpadu vzniklého na staveništi či jeho recyklaci nebo jiné druhy materiálového využití, žadatel je popíše a řádně tuto odchylku odůvodní. Pokud ve výsledku nebylo připraveno minimálně stanovené množství, lze takovou odchylku odůvodnit jen dříve neodhalenými okolnostmi nezaviněnými příjemcem.
- Podmínka platí pouze pro relevantní, v podmínce DNSH vymezený stavební odpad a materiál, není potřeba ji vztahovat na ostatní skupiny odpadů a materiálů.
- Pro plnění podmínky DNSH není zároveň nutné splnit definici odpadu dle zákona ČR o odpadech, protože u podmínky DNSH se započítávají i další odpovídající materiály, které jsou ihned využity na staveništi a které se formálně nestanou odpadem dle českého zákona. Doporučuje se nicméně, aby realizátor opatření, který demoliční materiál znovu využívá v rámci své činnosti, měl povolení k nakládání s odpadem.

2. Aplikace zásady DNSH - připravenost k opětovnému použití, recyklaci nebo jiným druhům materiálového využití stavebního a demoličního odpadu - v IROP

2.1 Žádost o podporu

Opatření v IROP týkající se předcházení vzniku odpadů a recyklace na základě výše uvedeného stanoví, aby žadatel o podporu ve své žádosti (ve studii proveditelnosti/podkladech pro hodnocení popsal plán (dále „plán přípravy“), podle kterého bude *nejméně 70 % (hmotnostních) stavebních a demoličních materiálů či odpadů neklasifikovaných jako nebezpečné (s výjimkou v přírodě se vyskytujících materiálů uvedených v kategorii 17 05 04 na evropském seznamu odpadů stanoveném rozhodnutím Komise 2000/532/ES) vzniklých na staveništi připraveno k opětovnému*

³ S výjimkou přirozeně se vyskytujících materiálů uvedených v kategorii 17 05 04 na Evropském seznamu odpadů vytvořeném rozhodnutím 2000/532/ES ze dne 3. května 2000, kterým se nahrazuje rozhodnutí 94/3/ES, kterým se stanoví seznam odpadů podle čl. 1 písm. a) směrnice Rady 75/442/EHS o odpadech a rozhodnutí Rady 94/904/ES, kterým se stanoví seznam nebezpečných odpadů ve smyslu čl. 1 odst. 4 směrnice Rady 91/689/EHS o nebezpečných odpadech (oznámeno pod číslem dokumentu K(2000) 1147.



použití, recyklaci nebo jiným druhům materiálového využití, včetně zásypů, při nichž jsou jiné materiály nahrazeny odpadem (dále jen „opětovné použití“).

Za **plán přípravy** lze považovat např.

- stanovení odhadovaných množství jednotlivých kategorií odpadu vzniklého na stavbě a připravovaného k opětovnému použití a popis způsobů přípravy/předání a návazných druhů opětovného použití,
- prohlášení žadatele o aplikaci podmínky zajistit minimálně předání příslušného množství odpadu k opětovnému použití ve výběrovém řízení na zhotovitele stavby, a to tím způsobem, že součástí nabídky účastníka bude návrh řešení, nebo
- prohlášení žadatele s popisem, jakým způsobem bude zajištěno předání příslušného množství odpadu k opětovnému použití do konkrétního zařízení určeného pro nakládání s danou kategorií odpadu apod.

2.2 Realizace projektu

Plnění podmínek DNSH lze k datu ukončení realizace projektu doložit např.

- u stavebních úprav menšího rozsahu, např. vnitřní rekonstrukce budov, Závěrečnou zprávou odborného technického dozoru, dostává forma čestného prohlášení,
- u stavebních úprav většího rozsahu, např. přestavby či dostavby budov, odstraňování staveb (dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb.) a u novostaveb kopií smlouvy o zajištění předání produkovaných stavebních a demoličních odpadů do zařízení určeného pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu dle § 15 odst. 2 písm. c) zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech; nebo dokladem o převzetí odpadů od provozovatele zařízení dle § 17 odst. 1 písm. c) zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech.

Dokument prokazující naplnění plánu přípravy opětovného použití či recyklace stavebního a demoličního odpadu vzniklého na staveništi nebo jiných druhů materiálového využití bude přílohou ZZoR, popis naložení s odpadem by měl vhodně navazovat/reagovat na plán přípravy předložený se žádostí o podporu.

Pokud by došlo k odchylkám oproti plánu přípravy, příjemce tuto skutečnost zdůrazní, popíše a odůvodní v ZZoR. Pokud ve výsledku nebylo připraveno k opětovnému použití minimálně stanovené množství, lze takovou odchylku odůvodnit jen dříve neodhalenými okolnostmi nezaviněnými příjemcem.

3. Postup, kdy stavba je realizována před podáním žádosti o podporu

Pokud není možné postupovat podle bodu 2.2, což se může týkat zejména projektů, u kterých bylo započato s realizací stavby před podáním žádosti o podporu, a stavební a demoliční odpad byl případně již zlikvidován, čili nebyly nebo nemohly být zohledněny podmínky výzvy, splní žadatel o podporu podmínku DNSH v oblasti stavebního a demoličního odpadu např. následovně:

- stavební odpad dočasně uložený na skládce, která recyklaci neprovádí, ani nepoužívá odpad k jiným druhům materiálového využití, včetně zásypů,

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM



následně vyzvedne (stejně množství a stejné kategorie odpadu) a předá jej na základě protokolu o předání a převzetí provozovateli zařízení, které zajistí recyklaci nebo jiné druhy materiálového využití. Žadatel o podporu se doporučuje opatřit si dokument, který potvrzuje, že provozovatel zařízení má k takovéto činnosti potřebné oprávnění.

- Žadatel je povinen případná specifika zohlednit v plánu přípravy i v dokumentu prokazujícím naplnění plánu přípravy (vhodnou formou takového dokumentu je příloha k Závěrečné zprávě o realizaci projektu).

Řídicí orgán IROP, leden 2023